

Leren Filosoferen

Tweede avond

Website

Alle presentaties zijn te vinden op mijn website:

www.wijsgeer.nl

Daar vind je ook mededelingen over de cursussen.

Hou het in de gaten!

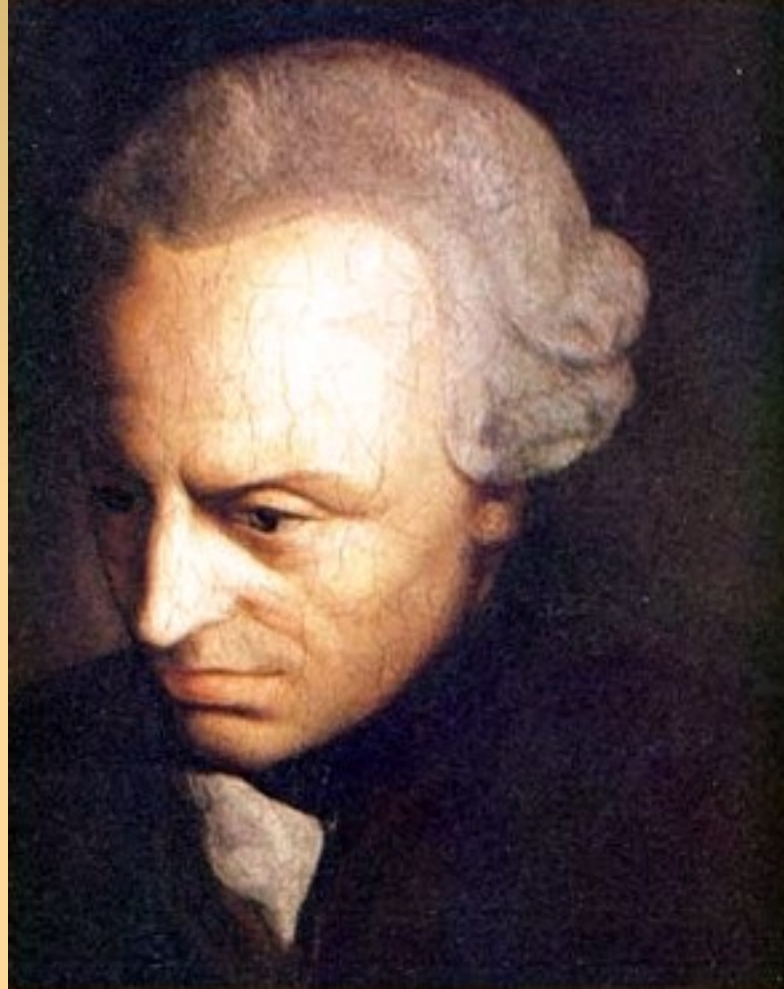
Vragen n.a.v. vorige keer

- Kun je zonder meningen?
- Moet je al je meningen kunnen verantwoorden?
- Wat is het verschil tussen filosofische meningen en “gewone” meningen?
- Kun je aan je netwerk van meningen alleen maar meningen toevoegen?
- Waardoor kunnen meningen veranderen?

Meningen

- “dogmatisme”
 - Wij kennen de wereld (Plato, Aristoteles, stoïcijnen)
- Rationalisme
 - Ons denken reflecteert de wereld (Descartes, Spinoza, Leibniz)
- Scepticisme
 - Er is niets dat we zeker weten (Pyrrho, Sextus Empiricus, Montaigne)
- Empirisme
 - We weten alleen wat we waarnemen (Berkeley, Locke, Hume)

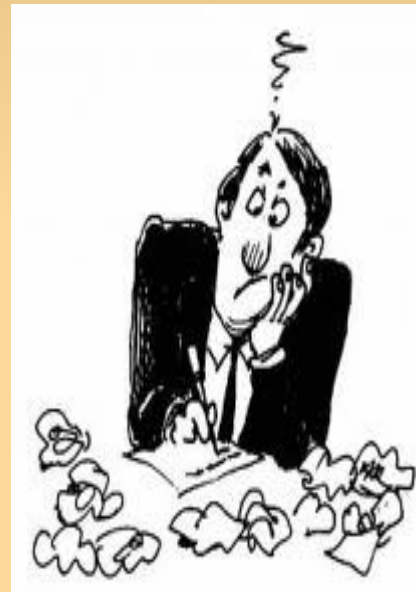
Immanuel Kant (1724 – 1804)

Immanuel Kant

- Brug tussen rationalisme en empirisme
- Het “Ding an sich” laat zich niet kennen.
- Het object richt zich naar het subject, en niet andersom
- A priori's: ruimte, tijd, causaliteit
- → Menselijke kennis bestaat enkel uit meningen
 - Persoonlijke meningen
 - Gedeelde meningen

Opiniemakers 1

Opiniemakers 2

- Hoe komen we aan een mening?
- Soorten opinievorming (prototypen)
 - Journalistiek
 - Wetenschappelijk
 - Literair
 - Filosofisch

Journalistiek

- Bemiddelaar tussen zaak en publiek
- Object: gebeurtenissen waar wij niet bij zijn
- Instrumentarium: selectieve aandacht & persoonlijke woordkeuze
- Product: verslag
 - Wie, wat, waar, wanneer, waarom & hoe
- Achtergrond: vanzelfsprekendheden (onveranderlijke meningen)

Wetenschap

- Zoeken naar mechanismen van de werkelijkheid
- Object: abstracte patronen
- Instrumentarium: onpersoonlijk perspectief & onpersoonlijke taal
- Product: theorie
- Beoogd product kan verschillen van feitelijk resultaat (theorie volgt de dingen)

Literatuur

- Woorden roepen dingen op
- Object: de woorden van de literator
- Instrumentarium: woorden en stijlmiddelen
- Product: verhaal, verwoording van nieuwe meningen
- Literaire werelden moeten een eigen logica hebben en aansluiten bij het voorstellingsvermogen van de lezers

Filosofie

- De noodzaak van het denkbare
- Object: begrippenkader
- Instrumentarium: zie rest van de cursus
- Product: betogen (“formulering van de dwang van de redelijkheid van ons begrippenkader”)
- Filosofie is normatief

Noodzakelijkheid: bv. ethiek

- Aristoteles
 - Doel: eudaimonia
 - Middel: het juiste midden
- Kant
 - Doel: autonomie
 - Middel: categorisch imperatief
- Rawls
 - Doel: maximale rechtvaardigheid
 - Middel: “veil of ignorance”

Soorten filosofieën

- Analytische filosofie
 - Begripsanalyse (Wittgenstein: wat is een spel?)
- Continentale filosofie
 - Scheppen van denkbare wereld (Plato: ideeënwereld)
- “Journalistieke” filosofie
 - Onderzoek naar impliciete begrippen (Nietzsche: herenmoraal & slavenmoraal)

Samenvatting

- Journalisten, wetenschappers & literatoren
 - Eigen begrippenkader
 - Opvatting over relatie woorden ↔ dingen
 - Eenrichtingverkeer tussen woorden en dingen
- Filosofen
 - Mogelijkheidsvoorwaarden: wat moet het geval zijn opdat ...? (vgl. Kant: a priori's)

Filosofische gereedschappen

1. Focus op begrippen
2. Aandacht voor de wisselwerking tussen begrip en verschijnsel
3. Analogieën tussen begrippen ontwikkelen
4. Het gedachte-experiment
5. Relaties tussen begrippen expliciteren
6. Reflectie

Vragen 1

- Zijn er naast de journalistieke, wetenschappelijke, literaire en filosofische manieren van meningsvorming nog andere?
- In hoeverre is journalistiek objectief?
- In hoeverre is de wetenschap objectief?
- Waar houdt de wetenschap zich **niet** mee bezig?
- Hoe betrouwbaar is een (wetenschappelijke) theorie?

Vragen 2

- Sprookjes, SF, Fantasy, waar liggen de grenzen van wat een schrijver kan schrijven?
- Wat kun je leren van een schrijver?
- Waarin onderscheidt de filosofie zich van journalistiek, wetenschap en literatuur?
- Waarin kunnen meningen nog meer worden uitgedrukt dan alleen in spreektaal?
- Wat moet het geval zijn, wil je je mening veranderen?